
KRÓNIKA

KÖNYVVÁSÁR KRLEŽA JEGYÉBEN. Krleža jegyében, így lehetne legrövidebben összegezni az idej Belgrádi Könyvvásáron látottakat. A rendezvény ugyanis — más igazi esemény nem lévén — a 85 éves Miroslav Krleža köszöntésében találta meg azt a keretet, amelyben elhelyezhető volt mindaz, amit kiadóink elsősorban az idén produkáltak. Három kiállítás, néhány újrakiadás és a még újnak számító ötkötetes Krleža-napló (1914—1969) jelezte irodalmunk e kivételes egyéniségének munkásságát. Az egymással összefüggő kiállítások egyike fényképek, illusztrációk és kéziratok segítségével fontos életrajzi vonatkozásokat tárt elénk, egy másik az író színpadi műveinek megjelenítéséről adott képet, s külön teret kapott az a kiállítás is, amely a tudóst, a lexicográfust mutatja be. A csarnokokban még két kiállítást lártunk: az el nem kötelezett országok könyvkiadását és a számbelileg és minőségileg is gyarapodó marxista és politikai irodalmunk bemutatását.

A szokásos díjakon ezúttal három kiadó osztozott, a fél évszázados fennállását ünneplő Nolit, a zágrábi Liber és a belgrádi Narodna knjiga. A Nolit díjazott szépirodalmi sorozatában eddig 23 kortárs író művét jelentette meg, a Liber kiadó viszont Vladimir Nazor válogatott műveinek kiadásával érdemelte ki a díjat. A Narodna knjiga Naši vidici sorozata hívta még magára a zsűri figyelmét, amelyben a kiadó szlovén és macedón, valamint a mai jugoszláviai albán és magyar iro-

dalom jeles alkotásait közli. E sorozat hozta tavaly szerbhorvát fordításban Majtényi Mihály és Tolnai Ottó egy-egy regényét és Varga Zoltán elbeszéléseit, az idén pedig Koncz István és Böndör Pál kétnyelvű verseskötetét jelentette meg Végel László, illetve Utasi Csaba utószavával, s még az idén — ezúttal Varga Zoltán kisregényeinek közlésével — folytatja irodalmunk közvetítését a szerbhorvát olvasóközönség felé.

A Forum Könyvkiadó az utóbbi két év termésének javát, mintegy ötven új könyvet mutatott be az idej vásáron, köztük Fehér Ferenc válogatott verseit és versfordításait, Jung Károly szokásmonográfiáját, a képzőművészeti sorozatban pedig a Sáfárány-monográfiát.

A vásár jelentősebb szerződéskötései közül említjük meg, hogy az egyesült államokbeli McGraw Hill kiadó megvásárolta a jogot Vladimir Dedijer professzor egy több kötetes művének angol nyelvű közlésére. A több munkából összeálló új könyv címe: *A jugoszláv forradalom*.

MEGALAKULT A VAJDASÁGI FILHARMÓNIA. A nemrég alakult Vajdasági Filharmónia első hangversenyét tartotta november 22-én. Az újjvidéki Szerb Nemzeti Színházban megtartott zenekaravatót Sosztakovics *Ünnepi előjátéka* vezette be, azután elbámulták Ivan Kovač fiatal újjvidéki zeneszerző *Szimfóniatételét*, majd Grieg a-moll zongoraversenyének magánszólamát Marina Milčić fiatal elő-

adóművész tolmácsolásában és Dvorak *Az Újvilágból* című e-moll szimfóniáját. A zenekart Iljmar Lapinys Jugoszláviában élő lett karmester vezényelte. Hadik József, a *Magyar Szó* zenekritikusa elismerően írt a hangversenyéről. Méltatásában többek között megállapítja: „... a zenekar vezetője néhány hét alatt egészen jó hangzású zenekart alakított ki, melyben elsősorban a vonósok, ezek között is a hegedűsök tudtak tömör, kifejező játékot felmutatni. A zenekarnak ez az első hangversenye valóban felülmúlta várakozásainkat, élvezetes volt és életteljes, lendületes muzsikát nyújtott a hallgatóságoknak. A karmester fölényes technikával, muzikálisan és hatásosan szólaltatta meg a zenekart. Művészi, vérmérsékletével magával tudta ragadni muzsikusait és odaadó tolmácsolásra készítettni őket. Ez az, ami az est nagy sikerét eldöntötte.”

Majd másfél évtizedes szünet után kapott ismét szimfonikus zenekart Újvidék, s ez minden bizonnyal újjáéleszti tartományunk zenei életét. Ezzel a céllal is hívták életre a Vajdasági Filharmóniát.

FILMGYÁRTÁSUNK MEGÚJHODÁSA. Az elmúlt évekhez viszonyítva sokkal gazdagabb programot és filmgyártásunk megújítását ígéri tartományi filmvállalatunk, a Neoplanta. A tanács által már jóváhagyott tervben játék-, kis- és dokumentumfilmek szerepelnek, és több rendelésre készülő film forgatását is tervezik. Már folynak az előkészületek a Deák Ferenc és Vicsek Károly forgatókönyve alapján és ez utóbbi rendezésében készülő *Folyamat* munkácajmet viselő játékfilm elkészítésére. E szerzőpár műve a néhány évvel ezelőtt bemutatott s több elismerést kiérdemelt *Parlag* is. Vicsek Károly rendező, aki

ma, minden kétséget kizáróan, Vajdaság legjobb filmrendezője, még két rövidebb lélegzetű alkotást készít a Neoplantának. *Ritnálé* címen egy kisjátékfilmet, a rendelt filmek között pedig a *Négy évszak* címűt.

Filmgyártásunk régi terve Miloš Crnjanski *Vándorlások* című regényének megfilmesítése. A belgrádi Košutnjak Filmstúdióval és az Avala-filmmel együttműködve, úgy látszik, sikerül megvalósítani az elképzelést.

Jövőre néhány szerzőtől filmforgatókönyvet vásárol a Neoplanta. Aleksandar Petrovićnak már föl is ajánlották a szerződést.

A rövidfilmek jegyzékén hat alkotás szerepel. A már említett *Ritnálé* mellett Branko Milošević *Háború* címmel készít kisjátékfilmet, dokumentumfilmet pedig Đorđe Dedanski, Prvoslav Marić és Milenko Grgar, Nikola Majdakra egy animációs film forgatását bízzák.

A rendelt filmek között szerepel Petar Latinović *Az étekezés és a szívbetegségek*, Đorđe Dedanski két alkotása, *A méz és a Krónika a gyárról*, Prvoslav Marić *Zombor* és Branko Milošević *Élelem millióknak* című alkotása. Aleksandar Đorđevićnak az *Egy szökhés naplója* című alkotásából rövidített dokumentumfilm is készül, a Belgrádi Televízióval közösen pedig Jaja Ignjatović műveiből készítenek tévéfilmet. Ennek a forgatókönyvét Đorđe Lebović írja.

Az idén is több forradalmár-portrét forgatnak. Jövőre a becsei társadalmi-politikai szervezetek kezdeményezésére készül egy ilyen jellegű alkotás.

ÜTVENÉVES A NOLIT. Fennállásának fél évszázadát ünnepelte az ország ma minden bizonnyal legrangosabb kiadója, a belgrádi Nolit. Négy és fél ezer címszó, harmincmillió példányban, a kiadványok kétharmada

hazai írók műve, húsz idegen nyelvű irodalom fordítása, ezek lennének a kiadó számbeli mutatói. E gazdag kiadói tevékenységről a jubileumra megjelent, gazdag dokumentumanyagot tartalmazó bibliográfia szól. Az évforduló alkalmából a kiadóház tanácsa a már meglévő Nolit-díj mellett még egy díjat alapított, s ezt a ház alapítójáról, Pavle Bihaljiról nevezte el.

A VAJDASÁGI TÖRTÉNETI INTÉZET ELSŐ JUBILEUMA. Egy évtizeddel ezelőtt alakult a Vajdasági Történeti Intézet, amely kilenc tudományos munkatársával és mintegy negyven külmunkatársával Vajdaság történetkutatását és -írását végzi. A dr. Löbl Árpád által alapított intézetben több jelentős projektumon dolgoznak, kutatási területük pedig a történelem előtti korszaktól egészen a közelmúltig terjed. A kutatás és történetírás mégis elsősorban az utóbbi három évszázad eseményeit öleli föl. Kiadói tevékenységük is egyre számottevőbb. Történeti monográfiáik, adattáraik és szakkikkek tartományunk politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és művelődéstörténeti eseményeit fogják össze.

A MAROSVÁSÁRHELYI SZÍNHÁZ VAJDASÁGBAN. A Szabadkai Népszínház és a Marosvásárhelyi Állami Magyar Színház hagyományos kapcsolatai keretében került sor e romániai magyar társulat újabb vendégszereplésére. Sütő András *Vidám sirató egy bolyongó porszemért* című tragikomédiáját mutatták be, a mi színpadainkról is ismert Harag György rendezésében, remek színészkettőssel, Tarr Lászlóval és Lohinszky Lóránddal a főszerepben. A marosvásárhelyi társulat Sütő tragikomédiáját is a régebbi vendégszereplések

során (Nagy István: *Özönvíz előtt*, Bartha Lajos: *Szerелеm*) tapasztalt magas művészi szinten adta elő.

BOSNYÁK ISTVÁN SINKÓ-DRÁMÁJA A NÉPSZÍNHÁZBAN. Hosszabb szünet után ismét volt hazai ősbemutató a Szabadkai Népszínházban. Bosnyák István *Nehéz bonfoglalás* című dokumentumjátékát mutatták be Varga István rendezésében. Bosnyák eredetileg több részes hangjátékot írt Sinkó Ervin és felesége honkeresésének, valamint az *Optimisták* kiadása kálváriájának történetéről, majd, a rádiószínházban ez év elején történt bemutató után, a művet színpadra is átdolgozta. Az ősbemutatót november 28-án tartották. Az ifjú Sinkót és Sinkónét Árok Ferenc és Jónás Gabriella, az idős házaspárt pedig Faragó Árpád és Albert Mária alakította.

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA ÚJVIDÉKEN. Az újvidéki Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének és a szegeci Bölcsészettudományi Kar Magyar Tanszékének hallgatói november 7-én diákköri konferenciát tartottak. A két egyetem magyar tanszékének diákköri együttműködése még egészen új kezdeményezés. Az első tanácskozást tavaly Szegeden rendezték meg. Ezen Sarkadi Imre *A gyáva* című kisregényét elemezték, a mostani újvidéki találkozó tárgyat Nadas Péter *Egy családregény vége* című regénye képezte. Tanulmányok és esszék formájában szóltak a szegeci és újvidéki hallgatók a regényről.

KÖNYVAVATÁS A FORUM-KLUBBAN. Szép hagyományt folytat az idén ősszel a Forum Könyvkiadó. Azt ugyanis, hogy a gondozásában megjelent új könyveket úgy bo-